STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY CHRISTINE STIX-HACKL

přednesené dne 12. září 2006 [1]

I – Úvod

1. V projednávané věci Giudice di pace di Monselice (Itálie) žádá Soudní dvůr o výklad článků 2, 3 a 12 směrnice 2000/13/ES [2]. V podstatě se jedná o otázku, kdo odpovídá podle práva Společenství za skutečnost, že údaje uvedené na etiketě balené potraviny – v projednávaném případě údaj týkající se obsahu alkoholu v bylinkovém likéru – neodpovídají skutečně zjištěné hodnotě. Vzhledem k okolnostem projednávaného případu přicházejí v úvahu jednak sami výrobci odpovědní za výrobu a balení výrobku, a jednak – pouhý – distributor potraviny usazený v jiném členském státě.

II – Právní rámec

A – *Právo Společenství*

2. Směrnice 2000/13 z důvodu jasnosti a srozumitelnosti zrušila [3] a nahradila směrnici 79/112/EHS [4], která byla mnohokrát podstatným způsobem změněna.

3. Bod 6 odůvodnění směrnice stanoví:

„Prvotním zřetelem jakékoli právní úpravy označování potravin musí být potřeba informovat a chránit spotřebitele."

1 — Původní jazyk: němčina.

2 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES ze dne 20. března 2000 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy (Úř. věst. L 109, s. 29; Zvl. vyd. 15/05, s. 75, dále jen „směrnice 2000/13").

3 — Viz první bod odůvodnění směrnice 2000/13.

4 — Směrnice Rady ze dne 18. prosince 1978 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy *(neoficiální překlad)* (Úř. věst. L 33, s. 1).

4. Článek 1 odst. 1 směrnice 2000/13 stanoví:

„Tato směrnice se týká označování potravin určených k tomu, aby byly v nezměněném stavu dodány konečnému spotřebiteli, jakož i některých aspektů týkajících se jejich obchodní úpravy a související reklamy."

Článek 1 odst. 3 směrnice 2000/13 definuje určité pojmy. Podle těchto definic [5] se tak za „balenou potravinu" označuje „prodejní jednotka v obchodní úpravě v nezměněném stavu určená konečnému spotřebiteli a zařízením společného stravování, která se skládá z potraviny a obalu, do něhož byla potravina vložena před uvedením do prodeje, a to bez ohledu na to, zda je potravina v obalu uzavřena zcela nebo pouze zčásti, avšak v každém případě takovým způsobem, že bez otevření nebo výměny obalu nelze vyměnit jeho obsah".

5. Článek 2 odst. 1 směrnice 2000/13 stanoví:

„Použité způsoby označování nesmějí:

a) uvádět kupujícího v omyl, zejména:

i) pokud jde o charakteristiky potraviny a zvláště o její povahu, identitu, vlastnosti, složení, množství, trvanlivost, původ nebo provenienci, způsob výroby nebo získání;

ii) připisováním účinků nebo vlastností, které dotyčná potravina nemá;

iii) vyvoláváním dojmu, že dotyčná potravina má zvláštní charakteristiky, pokud všechny podobné potraviny mají tyto stejné charakteristiky;

b) [...]".

6. Článek 3 odst. 1 směrnice 2000/13 obsahuje taxativní výčet údajů, které musejí být povinně uvedeny na etiketě potravin. Mezi tyto údaje patří podle bodu 7 „jméno nebo obchodní jméno a sídlo výrobce nebo

5 — Článek 1 odst. 3 písm. b).

balírny nebo prodejce usazeného ve Společenství“ a podle bodu 10 „u nápojů s obsahem alkoholu vyšším než 1,2% (obj.) se uvede skutečný obsah alkoholu (% obj.).“

7. Článek 12 směrnice 2000/13 stanoví:

„Pravidla týkající se údajů o obsahu alkoholu v% (obj.) jsou v případě výrobků čísel 22.04 a 22.05 stanovena ve specifických předpisech Společenství, které se na tyto výrobky vztahují.

V případě jiných nápojů obsahujících více než 1,2% (obj.) alkoholu se tato pravidla stanoví postupem podle čl. 20 odst. 2.“

8. Pravidla týkající se údajů o obsahu alkoholu v procentech objemových jsou podle článku 12 směrnice 2000/13 stanovena ve směrnici 87/250/EHS [6].

6 — Směrnice Komise ze dne 15. dubna 1987 o uvádění obsahu alkoholu v procentech objemových na etiketách alkoholických nápojů určených k prodeji konečnému spotřebiteli (Úř. věst. L 113, s. 57; Zvl. vyd. 13/08, s. 275).

9. Článek 3 odst. 1 směrnice 87/250 stanoví:

„Při uvádění obsahu alkoholu v procentech objemových jsou přípustné následující kladné a záporné odchylky vyjádřené v absolutních hodnotách:

a) nápoje neuvedené zde níže:

0,3% objemových;

[...]“.

10. Článek 13 odst. 1 směrnice 2000/13 stanoví:

„a) Pokud jsou potraviny v hotovém balení, údaje stanovené v článku 3 a čl. 4 odst. 2 se uvádějí na obalu nebo na etiketě připevněné k obalu.

b) Odchylně od písmene a) a aniž jsou dotčeny předpisy Společenství o nominálních množstvích, pokud jsou potraviny v hotovém balení:

— určené konečnému spotřebiteli, avšak uváděné na trh ve fázi, která předchází prodeji konečnému uživateli a při které nedochází k prodeji zařízením společného stravování,

— určené pro dodání zařízením společného stravování za účelem přípravy, zpracování, dělení nebo porcování,

údaje stanovené v článku 3 a čl. 4 odst. 2 mohou být uvedeny pouze v obchodní dokumentaci příslušných potravin, pokud je zajištěno, že tyto dokumenty obsahující všechny vyznačované údaje jsou buď přiloženy k příslušným potravinám, nebo byly zaslány před dodáním zásilky nebo současně s ní.

c) V případech uvedených v písmeni b) se údaje stanovené v čl. 3 odst. 1 bodech 1, 5 a 7, popřípadě rovněž údaje stanovené v článku 10, uvádějí také na vnějším obalu, v němž jsou potraviny uváděny na trh."

11. Konečně článek 14 směrnice 2000/13 stanoví:

„Pokud potraviny nabízené k prodeji konečnému spotřebiteli a zařízením společného stravování nejsou v hotovém balení nebo pokud jsou potraviny baleny v místě prodeje na požádání spotřebitele nebo baleny do hotového balení pro přímý prodej, stanoví členské státy pravidla pro uvádění údajů stanovených v článku 3 a v čl. 4 odst. 2.

Členské státy mohou stanovit, že uvádění těchto údajů nebo některých z nich není povinné, pokud je zajištěna dostatečná informovanost spotřebitele."

12. Dále je třeba poukázat na nařízení (ES) č. 178/2002 [7]. Bod 30 odůvodnění tohoto nařízení stanoví:

„Provozovatel potravinářského podniku má nejlepší předpoklady vytvořit spolehlivý

7 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, s. 1, Zvl. vyd. 15/06, s. 463, dále jen „nařízení č. 178/2002").

systém dodávání potravin a zajistit, aby dodávané potraviny byly bezpečné; měl by tedy mít primární právní odpovědnost za zajištění bezpečnosti potravin. Ačkoli tato zásada existuje v některých členských státech a v některých oblastech potravinového práva, v jiných oblastech to není výslovně stanoveno nebo tuto odpovědnost přebírají příslušné orgány členských států na základě kontrolních činností, které provádějí. Tyto rozdíly mohou vytvářet překážky obchodu a narušovat soutěž mezi provozovateli potravinářských podniků v různých členských státech."

13. Článek 3 bod 3 nařízení č. 178/2002 obsahuje následující definici:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí: [...] ‚provozovatelem potravinářského podniku' fyzická nebo právnická osoba odpovědná za plnění požadavků potravinového práva v potravinářském podniku, který řídí;".

14. Článek 17 nařízení č. 178/2002 nazvaný „Povinnosti" stanoví:

„1. Provozovatelé potravinářských a krmivářských podniků ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce zajistí v podnicích, které řídí, aby potraviny a krmiva splňovaly požadavky potravinového práva, které se týkají jejich činnosti, a kontrolují plnění těchto požadavků.

2. Členské státy zajišťují dodržování potravinového práva a sledují a ověřují, zda provozovatelé potravinářských a krmivářských podniků ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce plní odpovídající požadavky potravinového práva.

Za tímto účelem používají systém úředních kontrol a vykonávají další činnosti přiměřené okolnostem, včetně informování veřejnosti o bezpečnosti a riziku potravin a krmiv, dozoru nad bezpečností potravin a krmiv a dalších kontrolních činnostech prováděných během všech fází výroby, zpracování a distribuce.

Členské státy rovněž stanoví pravidla pro opatření a sankce použitelné při porušení potravinového práva a právních předpisů týkajících se krmiv. Tato opatření a tyto sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující."

B – *Vnitrostátní právo*

15. Legislativní nařízení č. 109 ze dne 27. ledna 1992, kterým se provádějí směrnice 89/395/EHS a 89/396/EHS týkající se označování potravin, jejich obchodní úpravy a reklamy [8], bylo pozměněno legislativním nařízením č. 181 ze dne 23. června 2003, kterým se provádí směrnice 2000/13/ES o sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy [9] (dále jen „legislativní nařízení č. 109/92").

16. Článek 12 odst. 3 legislativního nařízení č. 109/92 stanoví:

„Při uvádění obsahu alkoholu v procentech objemových jsou přípustné následující kladné a záporné odchylky vyjádřené v absolutních hodnotách:

[...]

d) 0,3% objemových pro jiné nápoje než nápoje uvedené v bodech a), b) a c)."

8 — Běžný doplněk ke GURI č. 39 ze dne 17. února 1992.

9 — GURI č. 167 ze dne 21. července 2003.

17. Článek 18 odst. 3 uvedeného legislativního nařízení stanoví:

„Za porušení ustanovení [článku 12] lze uložit správní pokutu od 600 do 3 500 eur."

III – Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

18. Dne 13. března 2003 vyhotovili úředníci ULSS (Unità Locale Socio Sanitaria) č. 17 Azienda Autonoma Conselve-Este Monselice-Montagnana (dále jen „Azienda ULSS č. 17") protokol o odebrání pěti vzorků bylinkového likéru „amaro alle erbe" z regálů prodejce společnosti Lidl Italia Srl umístěného v 33 via Colombo v Monselice (dále jen „Lidl Italia"). Z údajů na etiketě vyplývá, že alkoholický nápoj je vyráběn v Německu společností Jürgen Weber GmbH.

19. Odebrané vzorky byly dne 17. března 2003 podrobeny analýzám oblastní služby ARPAV (regionální agentura pro prevenci a ochranu životního prostředí Benátek) v Padově. Tyto analýzy prokázaly nižší obsah

alkoholu než 35% objemových uvedený na etiketě bylinkového likéru prodávaného společností Lidl Italia. Zjištěné hodnoty překračovaly hranici odchylky 0,3% stanovené pro tento druh nápojů.

20. Další analýzy, které si nechala vyhotovit společnost Lidl Italia laboratoří schválenou vnitrostátní zdravotnickou službou, naopak prokázaly obsah alkoholu shodný s údajem, který uváděl výrobce na etiketě výrobku. Nové kontrolní analýzy provedené Istituto Superiore di Sanità (vyšší zdravotnický institut) ovšem potvrdily, že obsah alkoholu byl nižší, i když v menším měřítku, než byl obsah alkoholu uvedený na etiketě výrobku.

21. Na základě výsledků analýz Azienda ULSS č. 17 dne 3. července 2003 konstatovala, že Lidl Italia porušila čl. 12 odst. 3 písm. d) legislativního nařízení č. 109/92. Comune di Arcole, žalovaná v původním řízení (dále jen „žalovaná"), vydala ve správním řízení dne 23. prosince 2004 rozhodnutí, kterým uložila Lidl Italia pokutu ve výši 3 115 euro.

22. Lidl Italia toto rozhodnutí napadla s odůvodněním, že jí nelze přičítat vytýkané porušení, protože není výrobcem předmětného výrobku, nýbrž že jej pouze uvádí na trh ve svých prodejnách.

23. Giudice di pace di Monselice je toho názoru, že rozhodnutí závisí na výkladu článků 2, 3 a 12 směrnice 2000/13. Za těchto okolností přerušil řízení a usnesením ze dne 12. července 2005, došlým kanceláři Soudního dvora dne 12. července 2005, požádal Soudní dvůr, aby v rámci řízení o předběžné otázce rozhodl o následujících otázkách:

„1. Je třeba chápat směrnici 2000/13/ES [...], co se týče potravin určených k tomu, aby byly dodány v nezměněném stavu, jak jsou vymezeny v článku 1 [uvedené] směrnice [...], tak, že povinnosti, které stanoví a ukládá zejména v článcích 2, 3 a 12, jsou uloženy výlučně výrobci dotčené potraviny?

2. Je třeba v případě kladné odpovědi na první otázku chápat články 2, 3 a 12 směrnice 2000/13/ES tak, že vylučují možnost, že pouhý distributor usazený v členském státě, který distribuuje potravinu určenou k tomu, aby byla dodána v nezměněném stavu (jak je vymezena v článku 1 směrnice 2000/13/ES), a vyrobenou subjektem usazeným v jiném členském státě než distributor, může být považován za odpovědného za porušení zjištěné orgánem veřejné moci spočívající v uvedení nesprávné hodnoty (v projednávaném případě se jedná o obsah alkoholu) výrobcem na etiketě

potraviny, a v důsledku toho sankcionován, i když (jako pouhý distributor) pouze uvádí potravinu na trh tak, jak je dodána výrobcem?"

IV – K předběžným otázkám

A – *Úvodní poznámky*

24. Nejprve je třeba připomenout, že v rámci soudní spolupráce v řízení o předběžné otázce je úkolem vnitrostátního soudu zjistit a posoudit skutkový stav v projednávané věci, zatímco úkolem Soudního dvora je poskytnout vnitrostátnímu soudu údaje týkající se výkladu, které jsou nezbytné pro rozhodnutí ve věci.

25. V této věci jde v podstatě o odpověď na otázku, kdo nese odpovědnost za správnost údajů uvedených na etiketě balené potraviny vzhledem k ustanovením práva Společenství týkajícím se označování potravin. Zatímco první předběžná otázka se týká odpovědnosti výrobce, druhá předběžná otázka se týká odpovědnosti pouhého distributora takové potraviny. Jelikož odpověď na druhou otázku závisí na odpovědi na první otázku, mohou být obě předběžné otázky posuzovány společně.

26. Na rozdíl od názoru italské vlády není nezbytné prohlásit druhou předběžnou otázku za nepřípustnou, protože se týká ustanovení trestního práva členských států. Není úkolem Soudního dvora zkoumat, zda povinnosti, které ukládá směrnice 2000/13, spadají do oblasti vnitrostátního trestního, nebo správního práva.

B – *Hlavní argumenty*

27. *Lidl Italia* se domnívá, že pouze výrobce potraviny je povinen dodržovat povinné údaje na etiketě stanovené směrnicí 2000/13 za účelem ochrany spotřebitele. Podle jejího názoru je zřejmé, že distributor, který odpovídá pouze za distribuci výrobku na trh, nemůže mít v žádném případě informace, které se týkají výlučně výrobního procesu. Uvádí, že pouze distributor, který se podílí na balení výrobků, může nést v takovém případě odpovědnost. Krom toho není pochybnost o tom, že uvedená směrnice vylučuje objektivní odpovědnost distributora.

28. Podle názoru *italské vlády* se s ohledem na zásadu ochrany legitimního očekávání a zásadu dobré víry použitých ve prospěch distributora vyžaduje od výrobce takového výrobku, aby dodržoval požadavky stanovené v oblasti harmonizované právem Společenství. Tuto zásadu nelze použít pouze tehdy, pokud existuje zvláštní právní úprava, jakou je nařízení č. 178/2002.

29. Podle názoru *francouzské vlády* může členský stát požadovat, aby se distributor potravin ujistil o správnosti údajů uvedených na etiketě. Cílem této povinnosti je informovat a chránit spotřebitele, zejména pokud je výrobce usazen v jiném členském státě. Zpochybnění odpovědnosti distributora v členském státě dovozu nezbavuje členský stát, ve kterém je výrobce usazený, povinnosti kontrolovat dodržování povinností výrobce v oblasti řádného označování. Příslušné orgány členských států si mohou v této oblasti poskytovat vzájemnou podporu.

30. *Španělská vláda* zdůrazňuje s odvoláním na ochranu spotřebitele, že nelze *a priori* vyloučit odpovědnost všech distributorů, kteří se podílejí na kterékoli z fází nezbytných pro uvedení výrobku na trh zboží a služeb dříve, než bude výrobek dán k dispozici konečnému spotřebiteli. Úkolem vnitrostátního soudu je zjistit, zda jsou splněny podmínky pro uložení sankce dotčené společnosti a dále zda se tato společnost chovala úmyslně protiprávně. Výklad směrnice 2000/13 však nevylučuje možnost sankcionovat chování distributora bez ohledu na sankce uložené výrobci, a to tím spíše, že distributor má blíže ke spotřebiteli.

31. *Nizozemská vláda* se domnívá, že vzhledem ke znění a cíli sledovanému směrnicí 2000/13 se vztahují povinnosti obecně na všechny distributory, kteří prodávají balené potraviny. Vzhledem k ochraně spotřebitele je na základě toho nezbytné, aby mezi tyto distributory byly zahrnuty také osoby, které samy nevylepují etiketu na výrobek.

32. *Komise* vychází z toho, že otázka odpovědnosti není výslovně upravena v rámci směrnice. Na základě této skutečnosti se pak povinnost dodržovat předpisy o označování buď týká pouze výrobce alkoholického nápoje, nebo se jedná o neurčitou odpovědnost všech, kteří se pohybují v potravinářství. Vzhledem k ochraně spotřebitele a čl. 17 odst. 1 nařízení č. 178/2002 je třeba dát přednost posledně uvedenému výkladu.

33. Komise však upřesňuje, že podmínkou pro odpovědnost distributora je to, aby byl vůbec schopen kontrolovat, zda skutečný obsah alkoholu v procentech objemových odpovídá údaji uvedenému na etiketě. Takové zjištění podléhá přezkumu vnitrostátním soudem. Lze se domnívat, že v určitých případech má také distributor výrobku k dispozici odpovídající možnost kontroly.

C – *Právní posouzení*

34. Podstatou předběžných otázek předkládajícího soud je zjistit, kdo je podle směrnice 2000/13 odpovědný za údaje uvedené na etiketě balené potraviny, a kdo tedy může být odpovědný v případě nesprávnosti těchto údajů.

35. Nejprve je třeba konstatovat, že odpovědnost za nesprávné údaje není výslovně upravena ve směrnici 2000/13. V této souvislosti je třeba upozornit na skutečnost, že volba sankcí za porušení povinností vyplývajících ze směrnice 2000/13 je v zásadě věcí vnitrostátního práva. V tomto ohledu je třeba upozornit na judikaturu Soudního dvora, podle které „musejí členské státy, byť si zachovávají výběr sankcí, zejména dbát na to, aby porušení práva Společenství byla sankcionována za hmotněprávních a procesních podmínek, které jsou obdobné podmínkám použitelným na porušení vnitrostátního práva podobné povahy a závažnosti a které v každém případě dávají sankci účinný, přiměřený a odrazující charakter“ [10].

36. Určení adresátů těchto povinností spadá nicméně do práva Společenství. Je však třeba konstatovat, že adresáti povinností podle směrnice 200/13 – a zejména povinností vyplývajících z článků 2 a 3 – nejsou uvedeni.

37. Z toho ovšem nelze – na rozdíl od tvrzení Lidl Italia – dovodit, že pouhý distributor výrobku nemůže být v žádném případě odpovědný za nesprávnost předmětných údajů, protože tuto odpovědnost nelze v žádném případě vyloučit. Jinak by totiž bylo možné obdobné tvrzení použít také ve prospěch všech ostatních potenciálně odpovědných osob, které rovněž nejsou výslovně uvedeny.

38. Zdá se ovšem nesporné, že existence odpovědnosti za nesprávné údaje rozhodně

10 — Rozsudek ze dne 3. května 2005, Berlusconi (spojené věci C-387/02, C-391/02 a C-403/02, Sb. rozh. s. I-3565, bod 65, včetně dalších odkazů).

přispívá k efektivitě dosažení cílů sledovaných směrnicí 2000/13.

39. V důsledku toho je pro účely určení adresátů povinností vyplývajících ze směrnice 2000/13 třeba přistoupit k výkladu ustanovení uvedené směrnice, který by se opíral o jejich smysl a cíl.

souvislosti nedávno Soudní dvůr konstatoval, že „není v souladu se strukturou uvedené směrnice, a především jejím čl. 7 odst. 3, aby se násobil počet subjektů, které mohou nést odpovědnost za shodu strojních zařízení“ [12].

43. Je ovšem třeba zohlednit skutečnost, že v rámci směrnice 2000/13, která je v této věci relevantní, výslovná právní úprava přesně v tomto smyslu chybí. Zejména, pokud jde o již uvedenou systematiku čl. 7 odst. 3 směrnice 98/37, je třeba uvést, že toto pravidlo se týká výlučně opatření vůči těm osobám, které označení nalepily nebo sestavily text tohoto označení.

1. Výlučná odpovědnost výrobce?

40. Nejprve je třeba se zabývat případem výlučné odpovědnosti výrobce balených potravin.

41. Bez ohledu na nedostatek výslovné úpravy ve směrnici 2000/13 by se mohla tato úvaha opírat o ustanovení obsažená v jiných oblastech práva Společenství.

42. V tomto ohledu je možné poukázat na čl. 8 odst. 1 směrnice 98/37/ES [11]. V této

44. Zejména jde o to, že směrnice 98/37 sleduje jiný cíl, kterým je zjednodušení podmínek prokazování osvědčení o shodě strojních zařízení, aby byl v co největším možném rozsahu zajištěn jejich volný pohyb na vnitřním trhu. Naopak cílem směrnice 2000/13, jak vyplývá z bodu 6 jejího odůvodnění, je „potřeba informovat a chránit spotřebitele“. Zatímco cíl sledovaný směrnicí 98/37 by byl narušen, kdyby hospodářské subjekty, které přicházejí po výrobci – zejména distributoři dovážející strojní zařízení z jednoho členského státu do druhého –, mohly být také považovány za odpovědné

11 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/37/ES ze dne 22. června 1998 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se strojních zařízení.

12 — Rozsudek ze dne 8. září 2005, Yonemoto (C-40/04, Sb. rozh. s. I-7755, bod 44).

za jejich shodu, odpovědnost více osob by napomáhala ochraně spotřebitele, kdyby podněcovala všechny subjekty v distribučním řetězci k tomu, aby zajistily správnost údajů na etiketě, a rozšířila možnosti jednání spotřebitelů.

45. Článek 1 směrnice 85/374/EHS [13] nicméně také stanoví v zásadě odpovědnost výrobce za vadné výrobky, když druhý bod odůvodnění této směrnice zdůrazňuje, že odpovědnost bez zavinění na straně výrobce je jediným prostředkem, jak přiměřeně řešit problém charakteristický pro vzrůstající technizaci naší doby, tj. spravedlivé rozdělení rizik spojených s moderní technologickou výrobou.

46. Ovšem zásadní odpovědnost výrobce stanovená v článku 1 směrnice 85/374 není odpovědností absolutní. Ve čtvrtém a pátém bodě odůvodnění je například uvedeno, že ochrana spotřebitele vyžaduje, aby všichni výrobci zapojení do výrobního procesu nesli odpovědnost, pokud jejich konečný výrobek, součást nebo jakákoliv surovina jimi dodávané jsou vadné, a aby poškozená osoba měla možnost uplatňovat nárok na plnou náhradu škody od kteréhokoli z nich. V tomto smyslu čl. 3 odst. 2 směrnice 85/374 jednak rozšiřuje pojem „výrobce" na všechny osoby dovážející do Společenství výrobek za účelem prodeje, pronájmu, leasingu nebo jakékoliv jiné formy distribuce v rámci své obchodní činnosti. Krom toho čl. 3 odst. 3 směrnice 85/374 stanoví subsidiární odpovědnost dodavatele v případě, že nelze určit výrobce výrobku.

47. Konečně je třeba přihlédnout také k tomu, že směrnice 85/374 byla založena na článku 100 Smlouvy o EHS (změněný na článek 100 Smlouvy o ES, nyní článek 94 ES), a představuje tak směrnici vnitřního trhu, a nikoliv směrnici podle článku 153 ES [14].

48. Vzhledem k výše uvedenému, vezmemeli v úvahu smysl a cíl směrnice 2000/13, nemůžeme být v případě nesprávných údajů při označování přesvědčeni o výlučné odpovědnosti výrobce. Podle mého názoru španělská, francouzská a nizozemská vláda, jakož i Komise správně zdůraznily ochranu spotřebitele jako cíl sledovaný směrnicí

13 — Směrnice Rady ze dne 25. července 1985 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky.

14 — Rozsudek ze dne 25. dubna 2002, Komise v. Francie (C-52/00, Recueil, s. I-3827, bod 14).

2000/13. Podle ustálené judikatury [15] je třeba při výkladu ustanovení práva zohlednit nejen jejich znění, ale také kontext, ve kterém se objevují, a cíle sledované právní úpravou, které jsou součástí.

2. Odpovědnost jiných, popřípadě všech, osob, které se účastní výrobního a distribučního procesu?

49. Tedy je třeba se tázat, do jaké míry přichází v úvahu předpoklad odpovědnosti jiných osob, popřípadě všech, osob, které se účastní výrobního a distribučního procesu.

50. Odpovědnost všech osob, které se účastní výrobního a distribučního procesu, je zejména stanovena v čl. 6 odst. 1 směrnice 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků [16]. Podle tohoto ustanovení členské státy zajistí, aby výrobci a distributoři plnili své povinnosti vyplývající z této směrnice tak, že na trh budou uváděny pouze bezpečné výrobky.

51. V oblasti označování kosmetických výrobků a potravin Soudní dvůr [17] již z důvodů týkajících se ochrany zdraví připustil možnost uložit jak výrobci, tak i distributorovi povinnost předložit v případě pochybností důkaz o správnosti všech skutečností uvedených na označení.

52. Mezi výlučnou odpovědností výrobce a odpovědností všech článků výrobního a distribučního řetězce je možné uvažovat o mezitímních řešeních, což je zřejmé s ohledem na výčet alternativních řešení uvedený v čl. 3 odst. 1 bodě 7 směrnice 2000/13, podle kterého musí být při označování potravin uvedeny povinně jméno, jméno nebo obchodní jméno a sídlo výrobce

15 — Rozsudky ze dne 14. října 1999, Adidas (C-223/98, Recueil, s. I-7081, bod 23); ze dne 18. května 2000, KVS International (C-301/98, Recueil, s. I-3583, bod 21); ze dne 19. září 2000, Německo v. Komise (C-156/98, Recueil, s. I-6857, bod 50); ze dne 14. června 2001, Kvaerner (C-191/99, Recueil, s. I-4447, bod 30); ze dne 10. prosince 2002, British American Tobacco [Investmens] a Imperial Tobacco (C-491/01, Recueil, s. I-11453, bod 203), a ze dne 12. listopadu 2003, Granarolo (C-294/01, Recueil, s. I-13429, bod 34, včetně dalších odkazů).

16 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES ze dne 3. prosince 2001 o obecné bezpečnosti výrobků (Úř. věst. 2002, L 11, s. 4; Zvl. vyd. 15/06, s. 447).

17 — Rozsudek ze dne 28. ledna 1998, Unilever (C-77/97, Receuil, s. I-431, bod 35) týkající se označování kosmetických výrobků. Viz také rozsudky ze dne 23. ledna 2003 Sternbenz a Haug (spojené věci C-421/00, C-426/00 a C-16/01, Recueil, s. I-1065, bod 38) týkající se označování potravin, a ze dne 15. července 2004, Douwe Egberts (Sb. rozh. s. I-7007, bod 42).

nebo balírny *nebo* prodejce usazeného ve Společenství (zvýraznění provedeno autorem tohoto stanoviska).

53. V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že dřívější právní úprava – to znamená směrnice 79/112 – byla přijata s cílem informovat a chránit konečného spotřebitele potravin, pokud jde o charakteristiky potraviny, a zvláště o její povahu, identitu, vlastnosti, složení, množství, trvanlivost, původ nebo provenienci, způsob výroby nebo získání tohoto výrobku [18]. Toto zjištění je důležité, jelikož z prvního bodu odůvodnění směrnice 2000/13 vyplývá, že tato směrnice nemá za cíl vytvořit novou právní úpravu, což znamená, že lze vyloučit změnu výše uvedeného cíle.

54. Hlavním cílem čl. 3 odst. 1 bodu 7 směrnice 2000/13 je zejména umožnit spotřebiteli kontakt se subjekty odpovědnými za výrobu nebo uvádění potravin na trh, aby jim mohl předložit svou pozitivní nebo negativní kritiku týkající se zakoupeného výrobku [19]. Tohoto cíle lze ovšem dosáhnout pouze tehdy, pokud konečný spotřebitel bude moci dotčené osoby snadno identifikovat.

55. Soudní dvůr v této souvislosti ve věci Dega konstatoval [20], že je třeba odlišovat výrobce a balírny od distributorů. U prvně uvedených se jedná v podstatě o hospodářské subjekty stále a snadno identifikovatelné, takže jejich případné působení mimo území Společenství nepůsobí těžkosti. Naopak u distributorů se jedná obecně o menší hospodářské subjekty, a proto je obtížnější je identifikovat, především pokud jsou usazeni mimo území Společenství. Z tohoto důvodu přijal zákonodárce Společenství v rámci úpravy označování potravin odlišná pravidla pro hospodářské subjekty podle toho, zda se jedná o výrobce nebo balírny na jedné straně nebo o distributory na straně druhé. Pokud jde o osoby uvedené na prvním místě, označení na obalu může, v souladu s čl. 3 odst. 1 bodem 7 směrnice 2000/13, uvádět bez rozdílu údaje o výrobci nebo o balírně usazené v rámci nebo mimo rámec Společenství, zatímco u osob uvedených na druhém místě označení může obsahovat údaje o distributorovi pouze tehdy, pokud je usazený v rámci Společenství.

56. Pro skutečnost, že výrobce není jediným, koho je možné považovat za odpovědného v případě chybného označení, hovoří také

18 — Rozsudky ze dne 14. července 1988, Smanor (298/87, Recueil, s. 4489, bod 30), a ze dne 17. září 1997, Dega (C-83/96, Recueil, s. I-5001, bod 16).

19 — Rozsudek ve věci C-83/96 (uvedený v poznámce pod čarou 18, bod 17), k předchozí úpravě čl. 3 odst. 1 bodu 6 směrnice 79/112 viz odpověď Komise na písemnou otázku E-2170/95 ze dne 28. července 1995 (Úř. věst. C 340, s. 19).

20 — Rozsudek uvedený v poznámce pod čarou 18, body 18 a 19.

následující tvrzení Komise odvolávající se na článek 16 směrnice 2000/13: pokud mohou být podle tohoto článku na etiketě uvedeny také údaje v jiném jazyce, než je jazyk výrobce, lze předpokládat, že distributor hraje důležitou roli při zajištění dodržování pravidel označování, tzn. při zajištění, že konečný spotřebitel dostane v jazyce, kterému rozumí, všechny potřebné informace o prodávaném výrobku, což ovšem nijak neřeší otázku, zda může být také odpovědný za obsahovou správnost dotčených údajů.

57. Na podporu výkladu, podle kterého není výrobce jediný, kdo je odpovědný za obsahovou správnost údajů na etiketách, je možné se také odvolat na nařízení č. 178/2002. Soudní dvůr již v jiné věci [21] konstatoval, že nařízení má ve vztahu ke směrnici 2002/46/ES [22] doplňující funkci, a to zejména proto, že nařízení představuje obecnou normu. Pokud jde o směrnici 2000/13 dotčenou v projednávaném případě, pak tomu pravděpodobně nebude jinak, pokud zohledníme skutečnost, že směrnice 2000/13 a nařízení č. 178/2002 sledují stejný cíl, kterým je ochrana spotřebitele v oblasti potravin.

58. Podle čl. 17 odst. 1 nařízení č. 178/2002 [23] zajistí provozovatelé potravinářských a krmivářských podniků ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce v podnicích, které řídí, aby potraviny a krmiva splňovaly požadavky potravinového práva, které se týkají jejich činnosti, a kontrolují plnění těchto požadavků.

59. V tomto smyslu je ve světle neustále komplexnějšího a nepřehlednějšího působení mezi výrobci, průmyslovými výrobci a distributory v zásadě žádoucí spíše solidární odpovědnost namísto odpovědnosti individuální [24].

21 — Rozsudek ze dne 9. června 2005, HLH Warenvetriebs GmbH a Orthica (spojené věci C-211/03, C-299/03 a C-316/03 až C-318/03, Sb. rozh. s. I-5141, body 36 a 38).

22 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/46/ES ze dne 10. června 2002 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se doplňků stravy (Úř. věst. L 183, s. 51; Zvl. vyd. 13/29, s. 490).

23 — Článek 17 odst. 1 nařízení č. 178/2002 se uplatňuje jako výkladové ustanovení, které ovšem není *ratione temporis* přímo použitelné v této věci, protože v souladu s článkem 65 nabylo toto nařízení účinnosti teprve 1. ledna 2005.

24 — Viz „Guidance on the implementation of articles 11, 12, 16, 17, 18, 19 and 20 of Regulation (EC) n°178/2002 on general food law". *Conclusions of the Standing Committee on the Food Chain and Animal Health, I.3.2.*, Allocation of liability; je však třeba poznamenat, že tento dokument není formálně právně závazným a v případě sporu je rozhodující výklad Soudního dvora; to by ovšem nemělo být překážkou v tom, aby byly přijaté dokumenty v zásadě zohledněny v rámci výkladu.

60. Ze všech výše uvedených skutečností vyplývá, že články 2, 3, a 12 směrnice 2000/13 nelze vykládat v tom smyslu, že povinnosti, které jsou s nimi spojené, se vztahují pouze na výrobce balených potravin. Spíše je namístě uvažovat o odpovědnosti všech osob, které se účastní výrobního a distribučního řetězce.

3. Podmínka vzniku odpovědnosti jiných osob, které se účastní výrobního a distribučního řetězce

61. Odpovědnost za obsahovou správnost etiket na potravinách v souladu se zásadou ekvity předpokládá, že dotčená osoba mohla kontrolovat, zda jsou údaje uvedené na etiketě výrobku správné [25].

62. V této souvislosti Lidl Italia správně uvádí, že distributor výrobku zpravidla nekontroluje výrobní proces tohoto výrobku [26].

63. Není však úplně vyloučeno, že distributor nemá v určitých případech možnost kontroly. Lidl Italia to sám také nepopírá, když uvádí, že distributora, který se účastní předběžného balení výrobků, lze považovat za odpovědného. V tomto ohledu Komise poukazuje na to, že někteří distributoři (například velké obchodní řetězce) jsou natolik silní, aby stanovovali výrobcům pravidla nebo podmínky týkající se kvality v oblasti výroby potravin, jejichž dodržování mohou zabezpečit prostřednictvím ověřovacích programů nebo pravidelnými kontrolami. Jiní distributoři ostatně musí být schopni dokonce přímo zabezpečit efektivní kontrolu správnosti údajů uvedených na etiketě [27].

64. V důsledku toho je úkolem vnitrostátního soudu, aby s konečnou platností určil, zda distributor dotčeného alkoholického nápoje je skutečně schopen ověřit, zda údaje uvedené na etiketě odpovídají skutečnému objemu alkoholu.

25 — Viz závěry k článku 17 nařízení č. 178/2002 přijaté v dokumentu uvedeném v poznámce pod čarou 24 v bodě I.2., Implications: „under his/their control".

26 — Pokud jde o výrobky prodávané pod tzv. „vlastní značkou", není relevantní, zda je toto tvrzení pravdivé, jelikož výrobek dotčený v projednávané věci nebyl nabízen k prodeji pod tzv. „vlastní značkou" distributora.

27 — Tímto způsobem někteří velkoprodejci nakupují velké množství vína bez obalu a plní jej do láhví až v době prodeje.

V – Závěry

65. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky takto:

Články 2, 3 a 12 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES ze dne 20. března 2000 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy nelze vykládat tak, že povinnosti, které stanoví, jsou uloženy pouze výrobcům balených potravin. V tomto ohledu jsou stejným způsobem odpovědné všechny osoby, které se účastní výrobního a distribučního procesu, avšak pouze za podmínky, že jsou skutečně schopny ověřit správnost údajů uvedených na etiketě potraviny. Je úkolem vnitrostátního soudu, aby v tomto ohledu zjistil relevantní skutkové okolnosti.